

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
ABU RAYHON BERUNIY NOMIDAGI URGANCH DAVLAT
UNIVERSITETIDA 15-16-SENTABR

“QURILISH VA ARXITEKTURA SOHASIDAGI INNOVATSION
G‘OYALAR, INTEGRATSIYA VA TEJAMKORLIK” MAVZUSIDAGI
RESPUBLIKA MIQYOSIDAGI ILMIY VA ILMIY-TEXNIK
KONFERENSIYA MATERIALLARI

2-qism

“INNOVATIVE IDEAS, INTEGRATION, AND ECONOMY IN THE
FIELD OF CONSTRUCTION AND ARCHITECTURE”
SCIENTIFIC AND PRACTICAL REPUBLICAN CONFERENCE

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ
КОНФЕРЕНЦИЯ «ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ, ИНТЕГРАЦИЯ И
ЭКОНОМИКА В ОБЛАСТИ СТРОИТЕЛЬСТВА И АРХИТЕКТУРЫ»

URGANCH-2025

TASHKILIY QO‘MITASI:

RAIS:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti rektori v.v.b.,
professor - **S.U. Xodjaniyazov**

HAMRAISLAR:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti ilmiy ishlar va
innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **Z.Sh. Ibragimov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti xalqaro hamkorlik
bo‘yicha prorektori, f-m.f.d., professor - **G‘.U. Urazboyev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, Texnika fakulteti
dekani, f-m.f.n., dotsent - **M.Q. Qurbanov**

Toshkent davlat transport universiteti, Avtomobil yo‘llari muhandisligi
fakulteti dekani, t.f.d., professor - **A.X. Urokov**

Xorazm viloyati Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi boshqarmasi, Urganch
tuman bosh arxitektori - **R.B. Matmurotov**

ILMIY KOTIB:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, “Qurilish”
kafedrası dotsenti, PhD - **A.A. Qutlijev**

TASHKILIY QO‘MITA A‘ZOLARI:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti yoshlar masalalari
va ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **D.I. Ibadullayev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti moliya-iqtisod
ishlari bo‘yicha prorektori - **A.Atajanov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Qurilish”
kafedrası mudiri, t.f.n., dots. – **Q.K. Axmedov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Arxitektura”
kafedrası mudiri **R.Q. Palvanov**

t.f.d., prof., R. Raximov, t.f.d., prof., B.Raxmonov, t.f.n., dots., K.Kuryozov, i.f.n., dots., N. Sattorov, a.f.n., dots., M. Setmamatov, a.f.f.d., dots., S. Atoshev, a.f.f.d., Sh. Abdullayeva, dots., Sh. Xo‘janiyozov, t.f.f.d., S. Sultanova, A. Atamuratov, A. Seyitniyozova, N. Kariyeva, S. Rajabov, S. Yusufov, A. Sobirov, X. Madirimov, X. Radjabov, I. Bekturdiyev, B. Radjapov, A. Xodjayazov, A. Matkarimov, M. Djumanazarova, R. Nafasov, Sh. Navruzov, Y. Tadjiyev, R. Sovutov, A. Samandarov, L. Yusupova, Sh. Masharipov, H. Bekchanov, D. Shalikarova, S. Nurmuhammedov, I. Matnazarov, Q. Soburov, K. Yuldashev, A. Bobojonov, Sh. Nurimetov, H. Masharipova, S. Qurambayev, M. Ashurova, A. Shomurotov.

ILMIY-TEXNIK ANJUMAN DASTURIY QO‘MITASI:

Rais: “ARXITEKTURA, QURILISH, DIZAYN” ilmiy-amaliy jurnalining bosh muharriri, i.f.d., prof. **Nurimbetov Ravshan Ibragimovich**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universitetida 2025 yil 15-16-sentabr kunlari “Qurilish va arxitektura sohasidagi innovatsion g‘oyalar, integratsiya va tejamkorlik” mavzusidagi respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya materiallari kiritilgan.

To‘plamga kiritilgan maqolalar mazmuni, ilmiy salohiyati va keltirilgan dalillarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

“ARXITEKTURA YODGORLIKLARINI TA’MIRLASH” FANINI O‘QITISH METODIKASI

*Kariyeva Nazokat Jumanazarovna, Seyitniyazova Ayimxon Abdullayevna
Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Arxitektura”
kafedrası o‘qituvchilari*

Annotatsiya

Ushbu maqolada arxitektura yodgorliklarini ta’irlash fanini o‘qitishning metodik asoslari, maqsad va vazifalari, ta’lim jarayonida qo‘llaniladigan samarali metodlar hamda innovatsion yondashuvlar yoritilgan. Me’moriy merosni asrash va qayta tiklashda talabalarni nazariy bilimlar hamda amaliy ko‘nikmalar bilan qurollantirishning o‘ziga xos jihatlari tahlil qilinadi.

Аннотация

В статье рассматриваются методические основы, цели и задачи преподавания реставрационной науки памятников архитектуры, эффективные методы и инновационные подходы, используемые в образовательном процессе. Анализируются особенности формирования у студентов теоретических знаний и практических навыков в области сохранения и реставрации архитектурного наследия.

Abstract

This article discusses the methodological foundations, goals and objectives of teaching the science of restoration of architectural monuments, effective methods and innovative approaches used in the educational process. The specific aspects of equipping students with theoretical knowledge and practical skills in the preservation and restoration of architectural heritage are analyzed.

Kalit so‘zlar

arxitektura yodgorliklari, ta’irlash, restavratsiya, konservatsiya, metodika, me’moriy meros, ta’lim texnologiyalari.

Ключевые слова

памятники архитектуры, ремонт, реставрация, консервация, методика, архитектурное наследие, образовательные технологии.

Keywords

architectural monuments, repair, restoration, conservation, methodology, architectural heritage, educational technologies.

Kirish

Arxitektura yodgorliklari xalqning tarixiy xotirasi va milliy madaniyatining muhim qismini tashkil etadi. Ularni asrab-avaylash va kelajak avlodga yetkazish — me'morlik sohasining eng dolzarb vazifalaridan biridir. Shu bois oliy ta'lim tizimida “Arxitektura yodgorliklarini ta'mirlash” fani alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur fanning o'qitish metodikasi talabalarni nafaqat nazariy bilimlar, balki restavratsiya va konservatsiya bo'yicha amaliy ko'nikmalar bilan ham ta'minlashi zarur.

Asosiy qism

1. Fanning maqsad va vazifalari.

Arxitektura yodgorliklarini ta'mirlash fanining asosiy maqsadi – talabalarni me'moriy meros obyektlarini ilmiy asosda saqlash, restavratsiya va rekonstruksiya qilish bo'yicha bilim va ko'nikmalar bilan qurollantirishdir. Uning vazifalari quyidagilardan iborat:

- yodgorliklarning tarixiy, badiiy va madaniy ahamiyatini o'rgatish;
- ta'mirlashning ilmiy asoslangan metodlarini tushuntirish;
- talabalarni zamonaviy restavratsiya texnologiyalaridan foydalanishga o'rgatish;
- amaliy mashg'ulotlar orqali yodgorliklarni joyida tahlil qilish.

2. O'qitish metodlari

Fanni o'qitishda turli xil metodlardan foydalaniladi:

Nazariy ma'ruzalar: Restavratsiya tarixini, asosiy tushunchalarni, xalqaro me'yoriy hujjatlarni (Venetsiya xartiyasi, Nara hujjati) o'rganish.

Amaliy mashg'ulotlar: Talabalar yodgorliklarda kuzatuv, chizma va foto fiksatsiya ishlarini olib boradilar.

Studiyaviy ishlar: Yodgorlikni qayta tiklash loyihasi, restavratsiya yechimlari, konservatsiya metodlari ishlab chiqiladi.

Ekskursiyalar va dala amaliyoti: Tarixiy obidalarga borib, ularning holatini baholash, muhofaza qilish usullarini o'rganish.

Axborot texnologiyalari: 3D skanerlash, lazerli o'lchov, BIM va GIS texnologiyalaridan foydalanib, yodgorliklarni raqamlashtirish.

3. Bosqichma-bosqich metodika

Birinchi bosqich: talabalarni yodgorliklarni hujjatlashtirish, chizmalar tayyorlash va ularning tarixiy ahamiyatini tahlil qilishga o'rgatish.

Ikkinchi bosqich: ta'mirlash materiallari va texnologiyalarini o'rganish, eksperimental laboratoriya mashg'ulotlari.

Uchinchi bosqich: mavjud yodgorliklarda restavratsiya usullarini qo'llash, dala amaliyoti orqali real ob'ektlar bilan ishlash.

To'rtinchi bosqich: talabalar mustaqil ravishda arxitektura yodgorligini ta'mirlash yoki konservatsiya bo'yicha loyiha ishlab chiqadilar.

4. Innovatsion yondashuvlar

Raqamli texnologiyalar. 3D modellashtirish va virtual restavratsiya orqali yodgorlikning asl ko'rinishini tiklash.

Ekologik yondashuv. Barqaror materiallardan foydalanish va atrof-muhitni muhofaza qilishni hisobga olish.

Xalqaro tajriba. ICOMOS va UNESCO tavsiyalarini ta'lim jarayoniga integratsiya qilish.

Xulosa

Arxitektura yodgorliklarini ta'mirlash fanini o'qitish metodikasi nazariya va amaliyotni uyg'unlashtirish, talabalarni restavratsiya va konservatsiya ishlariga puxta tayyorlashni nazarda tutadi. Bosqichma-bosqich metodika asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalarni yodgorliklarni hujjatlashtirishdan tortib, ularni zamonaviy texnologiyalar yordamida restavratsiya qilishgacha bo'lgan to'liq ko'nikmalarga ega mutaxassis sifatida shakllantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. To'raqulov B., Raxmatov Sh. O'zbekiston me'moriy merosi va uni asrash masalalari. – Toshkent: Fan, 2018.
2. Jo'rayev M. Arxitektura yodgorliklarini restavratsiya qilish asoslari. – Toshkent: Oliy ta'lim, 2020.
3. Jokilehto J. A History of Architectural Conservation. – London: Routledge, 2017.

4. ICOMOS. The Venice Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites. – Paris, 1964.
5. UNESCO. Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. – Paris: UNESCO Publishing, 2021.
6. Ching F. D. K. Building Construction Illustrated. – New Jersey: Wiley, 2014.
7. Normatov M. Me'moriy merosni saqlash va ta'mirlash nazariyasi. – Toshkent: Innovatsiya, 2022

ARXITEKTURA VA QURILISH SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASHDA JAHON TAJRIBALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR

*Yusupova L.Sh. (Abu Rayhon Beruniy nomidagi UrDU, “Qurilish” kafedrası,
katta o`qituvchi) lolayusupova1986@gmail.com
Ibragimova F.O. (Ma'mun universiteti, talaba)*

Annotatsiya

Maqolada arxitektura va qurilish sohasida kadrlar tayyorlash masalasi jahon tajribalari asosida ko'rib chiqilgan. Germaniya, Yaponiya va Singapur tajribalari asosida dual ta'lim, BIM, STEAM va kompetensiyaga asoslangan yondashuvlar tahlil qilingan. Xalqaro akkreditatsiya, raqamli muhit va amaliy ko'nikmalar orqali talabalarni mehnat bozoriga tayyorlash afzalliklari ko'rsatib o'tilgan. O'zbekistondagi islohotlar ham yoritilib, malakali mutaxassislar tayyorlash bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Аннотация

В статье рассматривается вопрос подготовки кадров в области архитектуры и строительства на основе международного опыта. Проанализированы подходы таких стран, как Германия, Япония и Сингапур, с акцентом на дуальное образование, BIM, STEAM и обучение, основанное на компетенциях. Отмечены преимущества подготовки студентов к рынку труда через международную аккредитацию, цифровую среду и практические навыки. Также обсуждаются реформы в Узбекистане и приведены рекомендации по подготовке квалифицированных специалистов.

Abstract

The article examines the issue of training personnel in the field of architecture and construction based on international experience. It analyzes the approaches of